



Mina dels horts de can Gelabert

Sant Just Desvern

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Riera de Sant Just, s/n.
Emplaçament A 115 m al nord-est de la masia de can Gelabert.

Coordenades:

Latitud: 41.38612556551
Longitud: 2.0666943484556
UTM Est (X): 421967
UTM Nord (Y): 4582043

Classificació

Número de fitxa 08221 - 221
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent

Observacions protecció: La mina es troba a la serra de Collserola, espai que forma part de la Xarxa Natura 2000, una xarxa europea d'espais naturals protegits que té com a objectiu garantir la biodiversitat mitjançant la conservació dels hàbitats naturals i de les espècies de flora i fauna silvestres d'interès comunitari. El 5 de setembre de 2006, el Govern de Catalunya, amb l'Acord de Govern 112/2006, aprova la llista definitiva de LIC (Lloc d'Importància Comunitària) i de ZEPA (Zona Especial Protecció Aus) que configura la Xarxa Natura 2000 al nostre país.
El Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Parc Natural de la Serra de Collserola (PEPNat), aprovat el 2020 amb aprovació definitiva per Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya en sessió del 6 d'abril de 2021, estableix les directrius per a

la preservació dels valors naturals i paisatgístics del parc, així com per a la regulació dels usos i activitats que s'hi desenvolupen. Aquest pla és l'eina principal per a la gestió sostenible de l'espai natural.

Accés	Restringit
Ús actual:	Estructural
Titularitat	Privada
Titular:	08219A010000140000KB

Fitxes associades:

[Can Gelabert de la Riera - Can Gelabert - Can Gilabert](#)

Autoria de la fitxa	David Torres Rodríguez - Kuanum
----------------------------	---------------------------------

Data de registre de la fitxa:	dj., 24/10/2024 - 13:14
--------------------------------------	-------------------------

Descripció

Conjunt hidràulic format per la mina d'aigua, un pou i dos safareigs, situat als horts de can Gelabert, a 115 m al nord-est de la masia del mateix nom.

La mina, de curt recorregut, ubica la seva boca al marge nord dels horts. En aquest punt, un pilar de maó i un arc de descàrrega, també de maó, suporten el mur tanca dels horts, emmarcant l'entrada a la galeria de la mina.

La galeria presenta un traçat rectilini de 292 m que acaba a un pou de registre a una cota superior. Està construïda amb maó massís disposat pla i en sec, sense cap mena de morter i argamassa d'unió. La volta queda solucionada a partir de peces prefabricades de ceràmica amb forma de quart de circumferència, que per parelles, conformen una volta de canó. Adossat a la paret de la banda dreta, hi ha un mur de maó massís que sustenta a la part superior una canaleta, a tocar de l'arrencament de la volta. Aquesta canaleta és la que subministra aigua al primer safareig, que està a tocar de la boca de la mina. El tram final de la mina, situat al nivell superior dels horts, destaca un tram de galeria d'un metre d'alçada que presenta una volta construïda a partir d'un encofrat de canyes.

El pou de secció cilíndrica, queda protegit per una caseta de maó vist coberta per una teulada sinuosa. A l'interior conserva la maquinària antiga d'una bomba d'extracció, que era accionada per un molí de vent que abocava l'aigua al segon safareig. Als peus del pou, una canal de maons i rajols condueix l'aigua d'aquest per regar la superfície de l'hort.

A tocar de la caseta del pou se situa el safareig més gran. De planta rectangular, està construït amb maó i maçoneria amb un acabat arrebossat de ciment pòrtland. Coronant els murs del safareig hi ha blocs de pedra quadrangulars disposats de manera inclinada cap a l'interior de la bassa. Aquests elements permetien la neteja de la roba per fricció, l'ús de picadors de fusta per copejar les peces de roba i l'aplicació directa de sabó, mitjançant el frec manual. El safareig més petit, a tocar de la boca de la mina i comunicat amb el més gran, presenta les mateixes característiques constructives.

Història

El conjunt de mina, pou i safaretjos dels horts de can Gelabert és un clar testimoni del sistema tradicional d'aprofitament de l'aigua a les antigues masies.

Els pous i safareigs han estat elements fonamentals en la vida quotidiana de les masies i construccions rurals, testimonis d'una economia basada en l'autosuficiència i en l'ús eficient dels recursos naturals, especialment de l'aigua.

Els pous es construïen per aprofitar l'aigua del subsol, garantint-ne la disponibilitat per al consum humà i l'ús agropecuari, com pot ser el reg a l'hort, el servei dels animals, i també per a les tasques domèstiques. La seva presència era vital en zones rurals, on no hi havia accés a xarxes d'abastament modernes.

Aquests pous acostumaven a tenir una coberta, com en el cas d'aquest exemple, per protegir l'aigua de la contaminació, evitar la caiguda d'elements externs i minimitzar l'evaporació. També ajudaven a mantenir l'aigua fresca durant més temps. En moltes masies, el pou era un element central, ja que assegurava la disponibilitat d'aigua potable per a la família i els treballadors, així com per als animals de la casa.

Els safareigs acostumaven a ser una construcció complementària als pous i permetien aprofitar l'aigua per a una de les tasques domèstiques més essencials: la bugada. En absència de sistemes moderns de canalització i sanejament, l'aigua s'havia d'extreure manualment i buidar-se al safareig, on es rentava la roba per immersió, fregament o cops amb picadors de fusta.

Bibliografia

OCHOA GONZÀLEZ, Juli (1995). "Inventari de les mines d'aigua". *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs*, núm. 6, pp. 187-208.

RIERA PRENAFETA, Francesc (1995). "Història general de la mineria d'aigua al nostre terme i en particular de la mina Torreblanca i de la Companyia d'Aigües Potables de Sant Just Desvern". *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs*, núm. 6, pp. 47-85.

Enllaços d'interès:

[Inventari de les mines d'aigua](#)











